

सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ, पुणे
[Savitribai Phule Pune University, Pune]

अभ्यासक्रम
पदविका / पदवी, वर्ष-२ (सत्र-३ व ४)
विषय – मराठी (AEC)
(शैक्षणिक वर्ष २०२५-२६ पासून)
[Level 5.0, UG Degree, Year-II]
(w.e.f. academic year 2025-26)

मराठी विषयाचा पुनर्रचित अभ्यासक्रम - जून २०२५ पासून

Ability Enhancement Course: Marathi
AEC : Marathi

S.Y.B.A.

SYBSc (Regular) /SYBSc (Computer Science)/ SYBSc (Computer Applications)

SYBCom, SYBCom-BM / SYBCom- CA / SYBCom-IB / SYBBA (CA)

U.G. मराठी – द्वितीय वर्ष (सत्र-३) अभ्यासक्रम [Level 5.0]			
Course Type	Ability Enhancement Course AEC - मराठी (Marathi)	Credits- 2 (Theory)	Weeks- 15 Hours- 30
AEC-201- MAR	भाषा आणि जीवनव्यवहार	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून भाषेचे स्वरूप, भाषानिर्मितीविषयक विविध सिद्धांत, भाषेची कार्ये आणि वैशिष्ट्ये, भाषाभ्यासाची अंगे व भाषाभ्यासाची आवश्यकता, भाषा आणि जीवनव्यवहार यांच्यातील परस्परसंबंध, व्यावहारिक भाषा, शास्त्रीय साहित्याची भाषा, ललित साहित्याची भाषा स्वरूप, कार्यालयीन भाषा, परिभाषा यांचे स्वरूप व आवश्यकता समजून घेण्यास मदत होईल.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. भाषेचे स्वरूप व कार्य यांचा परिचय करून घेणे.
२. जीवनव्यवहारानुसार भाषेचा वापर व त्यानुसार निर्माण होणाऱ्या प्रकारांचे आकलन करून घेणे .
३. मराठी भाषेचा परिभाषा सापेक्ष आणि शैली सापेक्ष विकास जाणून घेणे.
४. मराठी भाषेच्या उपयोजनात्मक कौशल्यांचा विकास साधणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	भाषेचे स्वरूप व कार्ये १.१ भाषा स्वरूपचर्चा १.२ भाषेची निर्मिती : विविध सिद्धांत १.३ भाषारूपे : मौखिक आणि लिखित (भाषा आणि लिपी) १.४ भाषेची कार्ये आणि वैशिष्ट्ये १.५ भाषाभ्यासाची अंगे व भाषाभ्यासाची आवश्यकता	१	१५
२	भाषा आणि जीवनव्यवहार : परस्परसंबंध २.१ व्यावहारिक भाषेचे स्वरूप २.२ शास्त्रीय साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप २.३ ललित साहित्याच्या भाषेचे स्वरूप २.४ कार्यालयीन भाषेचे स्वरूप २.५ परिभाषा : स्वरूप व आवश्यकता	१	१५

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	भाषेचे स्वरूप, वैशिष्ट्ये आणि कार्य याविषयी माहिती सांगता येईल.	व्याख्यान
Co-2 Understanding	भाषा आणि जीवनव्यवहार याचे आकलन होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-3 Applying	जीवनव्यवहारानुसार भाषेचा वापर करण्याची प्रेरणा मिळेल.	वाचन, लेखन
Co-4 Analyzing	भाषा आणि जीवनव्यवहाराच्या संदर्भात विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	आशय विश्लेषण
Co-5 Evaluating	भाषेच्या विविध स्तरावरील उपयोजन विषयक समज विकसित होईल.	रसग्रहण
Co-6 Creating	मराठी भाषेच्या उपयोजनात्मक कौशल्यांच्या अभ्यासातून अनुभवमांडणीची कला अवगत होईल.	स्व-अनुभवांचे सादरीकरण

U.G. मराठी – द्वितीय वर्ष (सत्र-४) अभ्यासक्रम [Level 5.0]			
Course Type	Ability Enhancement Course AEC - मराठी (Marathi)	Credits- 2 (Theory)	Weeks-15 Hours-30
AEC-251-MAR	भाषा आणि संवादकौशल्ये	Int. Marks 15	Ext. Marks 35

अभ्यासपत्रिकेविषयी :

सदर अभ्यासपत्रिकेतून भाषा आणि भाषिक कौशल्ये यांचे स्वरूप व सहसंबंध, प्रमाणभाषाविषयक लेखन नियम, भाषा आणि संवादकौशल्ये यांचे स्वरूप व सहसंबंध, प्राथमिक संवादकौशल्ये तसेच प्रगत संवादकौशल्ये समजून घेता येतील.

अभ्यासपत्रिकेची उद्दिष्टे :

१. भाषेच्या स्वरूपाचा व भाषिककौशल्यांचा परिचय करून घेणे.
२. जीवनव्यवहारानुसार भाषिककौशल्यांच्या वापराचे स्वरूप जाणून घेणे.
३. जीवनव्यवहारानुसार संवादकौशल्यांचा परिचय करून घेणे.
४. भाषिककौशल्ये व संवादकौशल्ये यांच्यातील परस्पर साहचर्याचे आकलन करून घेणे.
५. भाषिक कौशल्ये व संवादकौशल्ये यांचे उपयोजनात्मक कौशल्यांचा विकास साधणे.

अभ्यासक्रम :

घटक	तपशील	श्रेयांक	घड्याळी तास
१	भाषा आणि भाषिक कौशल्ये : स्वरूप व सहसंबंध १.१ भाषा : उच्चारण आणि लेखन १.२ भाषा : श्रवण आणि संभाषण १.३ भाषा : लिपी आणि लेखन (प्रमाणभाषाविषयक लेखन नियम) १.४ लेखनविषयक नवीन शासकीय सूचना	१	१५
२	भाषा आणि संवादकौशल्ये : स्वरूप व सहसंबंध २.१ प्राथमिक संवादकौशल्ये : श्रवण, वाचन, संभाषण, भाषण, चिंतन, लेखन २.२ प्रगत संवादकौशल्ये : सारांश लेखन, भाषांतर, कल्पना विस्तार, निवेदनात्मक व संवादात्मक लेखन, मुलाखत लेखन	१	१५

अभ्यासपत्रिकेची अध्ययन निष्पत्ती (COs) :

या अभ्यासपत्रिकेच्या अध्ययनातून विद्यार्थ्यांमध्ये पुढील क्षमतांचा विकास होईल,

Cognitive Ability	Course Outcomes	Teaching Learning Method
Co-1 Remember	भाषा आणि भाषिक कौशल्ये यांचे स्वरूप व सहसंबंधा विषयी माहिती सांगता होईल.	व्याख्यान, स्वयं-अध्ययन
Co-2 Understanding	भाषा आणि संवादकौशल्ये यांचे स्वरूप व सहसंबंध यांचे आकलन होईल.	व्याख्यान, साहित्यप्रकारांचे वाचन
Co-3 Applying	प्राथमिक संवादकौशल्यांचा वापर करण्याची प्रेरणा मिळेल.	सादरीकरण
Co-4 Analyzing	प्रगत संवादकौशल्यांच्या संदर्भात विश्लेषणक्षमता विकसित होईल.	आशय विश्लेषण
Co-5 Evaluating	भाषा आणि संवादकौशल्ये विषयक समज विकसित होईल.	रसग्रहण
Co-6 Creating	भाषिक कौशल्ये व संवादकौशल्ये यांचे उपयोजन करण्याचे कौशल्य अवगत होईल.	स्व-अनुभवांचे सादरीकरण

संदर्भ ग्रंथ :

१. शासनव्यवहारात मराठी (समस्या: स्वरूप: प्रक्रिया) भाषा संचालनालय, शासकीय फोटो डिंंको मुद्रणालय, पुणे १९९७.
२. वैखरी, डॉ. अशोक केळकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १ जानेवारी २०००.
३. गीतयात्री, माधव मोहोळकर, मौज प्रकाशन, मुंबई, १ जानेवारी २००४.
४. सृजनात्मक लेखन, आनंद पाटील, पद्मगंधा प्रकाशन, पुणे, २००५.
५. व्यावहारिक मराठी भाषा, शरदिनी मोहिते, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १ जानेवारी २००८.
६. व्यासपीठ, महादेव वाळूंज, अक्षरमानव प्रकाशन, पुणे, मे २०११.
७. जाहिरात शास्त्र, डॉ. वंदना खेडीकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे, १ जानेवारी २०१३.
८. सायबर- संस्कृती, डॉ. रमेश वरखेडे, साकेत प्रकाशन प्रा. लि. औरंगाबाद, १ जानेवारी २०१५.
९. व्यावहारिक मराठी, पाठ्यपुस्तक, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, पुणे.
१०. बातमीची कार्यक्षेत्रे, यशवंतराव चव्हाण महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
११. मराठीचिये मंदिरी, श्री.ना. चाफेकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे,
१२. मराठी लेखन मार्गदर्शिका, यास्मिन शेख, राज्य मराठी विकास संस्था, मुंबई.
१३. उपयोजित अभ्यासक्रम, मराठी भाषेची संवादकौशल्ये, यशवंतराव महाराष्ट्र मुक्त विद्यापीठ, नाशिक.
१४. व्यावहारिक मराठी- डॉ. कल्याण काळे व डॉ. द.दि.पुंडे, निराली प्रकाशन, पुणे.
१५. मराठी साहित्य : काही लेखनबंध, डॉ. सुधाकर शेलार, स्वरूप प्रकाशन, औरंगाबाद.
१६. व्यावहारिक मराठी, डॉ. लीला गोविलकर, डॉ. जयश्री पाटणकर, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे.
१७. व्यावहारिक उपयोजित मराठी आणि प्रसारमाध्यमांची कार्यशैली : संपादक - डॉ. संदीप सांगले, डायमंड पब्लिकेशन्स, पुणे.
१८. भयंकर सुंदर मराठी भाषा, डॉ. द. दि. पुंडे, मॅजेस्टिक प्रकाशन, पुणे.
१९. पत्रकारितेचा स्वभाव, ल. न. गोखले, पुणे विद्यापीठ प्रकाशन, पुणे.
२०. पत्रकारिता : स्वरूप आणि चिकित्सा, महावीर जोंधळे, सुविधा प्रकाशन, पुणे.
२१. भाषांतर मीमांसा, कल्याण काळे, अंजली सोमण, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
२२. नवभारत, व्यावहारिक मराठी विशेषांक, ऑगस्ट-सप्टें, १९८२, प्राज्ञ पाठशाला, वार्ड.
२३. व्यावहारिक मराठी- ल.रा.नसिराबादकर, फडके प्रकाशन, कोल्हापूर.

२४. भाषाचिंतन, डॉ. केशव देशमुख, सकाळ प्रकाशन, पुणे
२५. भाषिक सर्जन आणि उपयोजन, गवस राजन, शिंदे अरुण, पाटील गोमटेश्वर, दर्या प्रकाशन, पुणे
२६. मराठी भाषा : आज आणि उद्या, अनिल गवळी, दर्या प्रकाशन, पुणे.
२७. फीचर रायटिंग, प्रसन्नकुमार अकलूजकर, श्रीविद्या प्रकाशन, पुणे.
२८. जाहिरातीचे युग, केशव केळकर.
२९. दूरदर्शनसाठी लेखन, केशव केळकर.